

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 30/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22
nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for
psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner mv.

Beslutningsdato: 25. mars 2019

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Trond Jørgensen
Lars Christian Finstad

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (heretter forskrift om kompensasjon for psykisk belastning).

██████████, heretter kalt klager, er ██████████. Klager har tjenestegjort i tre kontingenter som ██████████ i ██████████ i perioden ██████████ og i ██████████.

Klager vokste opp på et småbruk i ██████████ med mor, far og ██████████ søsken. Klager beskriver sin barndom som lykkelig og at han hadde et godt forhold til sin mor, sine søsken og venner. Forholdet til sin far beskrives imidlertid som dårlig. Klager var den eneste av søsknene som pleide å bli pisket av bjørkeris i barne- og ungdomsårene. Klager har god kontakt med sine søsken. Flere av søsknene har eller har hatt psykiske problemer, primært depresjoner eller bipolare lidelser. En av hans søstre var manisk depressiv og begikk selvmord i ██████████.

Før klager reiste til ██████████ første gang i ██████████, gikk han på folkeskole i ██████████ og ██████████ i ██████████. Klager var skoleflink på barneskolen, men trivdes ikke og ble mobbet på framhaldskolen. Klager gikk deretter på ██████████ skole. Etter dette hadde klager flere ulike arbeidsforhold på blant annet ██████████, som ██████████, som ██████████ og som ██████████ på ██████████ i 6 måneder. Klager avtjente førstegangstjenesten i ██████████ som ██████████.

Under sine tre kontingenter i ██████████ tjenestegjorde klager som ██████████ og han beskriver at han stortrivdes i tjenesten på ██████████ hvor han fikk lov til å jobbe med mennesker. Klager var ikke i noen stridende avdeling eller i patruljetjeneste, men beskriver likevel noen episoder som gikk inn på ham i den første kontingenten. På leirvakt ██████████ opplevde klager beskytning fra ██████████ under leirvakt. Klager opplevde også at en pasient døde på hans første nattevakt og følte ansvar da han ikke klarte å finne vakthavende sykepleier umiddelbart. Det er også vist til en hendelse hvor han under leirvakt ble bedt om å skyte hvis han så noen som prøvde å ta seg inn. Det var ingen aktuelle trusler mot klager, men han var redd.

De to siste kontingentene beskriver klager som rolige. Den siste kontingenten beskrives i tillegg som litt kjedelig og hvor han mistrivdes.

I årene etter tjenesten i ██████████ arbeidet klager som ██████████ frem til han i 2000-2001 utviklet en alvorlig depresjon og suicidalitet og ble innlagt på psykiatrisk sengepost. Frem til 2002 fikk han poliklinisk oppfølging av psykolog og psykiater, da klager selv avsluttet kontrakten. Klager gjenopptok arbeidet som ██████████ og hadde i årene etterpå perioder med mildere depresjoner og angst frem til han i 2013 igjen ble innlagt som følge av alvorlig depresjon, angst og selvmordstanker.

Klagers behandlere har ved sykdomsutbruddene i 2001 og 2013 ansett hans opplevelser i FN-tjeneste som årsak til klagers depressive perioder. Klager har begge gangene avvist dette og vist til aktuelle livshendelser, som samlivsbrudd, som årsaken til hans plager.

Den 16. oktober 2015 ble klager innvilget arbeidsavklaringspenger av NAV.

Krav om kompensasjon og billighetserstatning ble fremsatt for SPK 5. januar 2016.

Klager fikk i Statens pensjonskasse (SPK) sitt vedtak av 5. juli 2017 avslag på fremsatt krav om særskilt kompensasjon. SPK fant at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at det foreligger årsakssammenheng mellom klagers psykiske plager og FN-tjenesten.

SPK sitt vedtak bygger på erklæring fra psykologspesialist Arnold Myrvang datert 25. mai 2017. Erklæringen er avgitt i henhold til mandatet for den særskilte kompensasjonsordningen. Myrvang konkluderer i spesialisterklæringen med at klager ikke er påført PTSD eller andre psykiske belastningsskader som følge av FN-tjenesten. Myrvang vurderer klager til primært å oppfylle kriteriene for diagnosen tilbakevendende depressiv lidelse, aktuell episode alvorlig (F33.3). Sekundært

vrderes han å oppfylle kriteriene for psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser som skyldes bruk av alkohol, skadelig bruk (F10.2). Myrvang konkluderer imidlertid med at det ikke er årsakssammenheng mellom klagers psykiske plager og hans tjenesteopphold i utlandet. Erklæringen legger med dette til grunn at klagers sykdomsutvikling ville ha vært den samme uavhengig av FN-tjenesten i [REDAKTERT], og at hans tilstand i vesentlig grad kan forklares som en familiær psykisk belastning og ut fra øvrige livshendelser inntruffet i forkant av sykdomsgjennombruddene.

Advokat John Tuflått påklaget vedtaket på vegne av sin klient i klage datert 18. august 2017. I klagen anføres det at klagers psykiske plager helt eller delvis skyldes tjenesten og at hans opplevelser under [REDAKTERT]-angrepet i [REDAKTERT] oppfyller traumekriteriet under PTSD da han trodde han skulle bli «sprengt til helvete». Tuflått viser til at klager har betydelige psykiske plager og at enkelte av plagene også ville ha eksistert dersom FN-tjenesten tenkes bort. Tuflått viser likevel til at psykiatrisk sykepleier [REDAKTERT], som har fulgt skadelidtes tilstand i over 20 år, mener at klagers tilstand har blitt forverret som følge av oppholdet i [REDAKTERT]. [REDAKTERT] sin uttalelse er gjengitt i erklæringen, men har ikke blitt tillagt tilstrekkelig vekt i vurderingen av klagers tilstand.

I klagen anfører advokat Tuflått at Myrvang i erklæringen ikke har vurdert om deler av eller forverringen av depresjonen etter FN-tjenesten kan ha sammenheng med at klager har ubehandlede traumer fra tjenesten. Det anføres også at det kan stilles spørsmål om klagers andre psykiske plager kan ha maskert en underliggende psykisk belastningsskade som kan gi grunnlag for billighetserstatning.

Tuflått viser for øvrig til at spesialisterklæringen ikke i tilstrekkelig grad utreder spørsmålene reist i klagen og at det på denne bakgrunn dermed bør innhentes en ny erklæring.

SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er derfor oversendt klagenemnda for behandling.

Klager og hans advokat deltok ikke under nemndsmøtet. SPK var heller ikke representert.

2. Klagenemndas vurdering

Rett på kompensasjon forutsetter i henhold til kompensasjonsforskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningens del I enn for del II, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22. november 2010 og presiserende tolkningsnotat av 7. november 2014.

Etter forskriften del II gjelder de alminnelig krav til bevis, jf. forskriften § 4 a, hvor det fremgår at det er de bevistema og beviskrav etter det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12 b som gjelder. Det skal derfor foretas en strengere vurdering av bevis under ordningens del II enn det som det er gitt anvisninger på etter del I.

Kravene følger av de alminnelige erstatningsrettslige regler. Det er det mest sannsynlige faktum som skal legges til grunn. Det er den som krever erstatning som har bevisbyrden. Prinsippet kommer til uttrykk i forskriften § 3, som slår fast at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være en sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. Det skal foretas en fri bevisbedømmelse. Det oppstilles da ingen begrensninger for hvilke bevis som skal fremlegges, men vekten av dem vil naturligvis variere, jf. bl.a. Rt. 1998 s. 1546 og Rt. 2010 s. 1547. Det er ikke et vilkår at det foreligger tidsnære bevis i form av journaler eller lignende, for at

beviskravet etter forskriften § 4 a skal være oppfylt. Spørsmålet i denne forbindelse er hva som anses som mest sannsynlig årsak til at skadelidte utviklet en psykisk belastningslidelse.

SPK har innhentet en spesialisterklæring datert 25. mai 2017 fra psykologspesialist Arnold Myrvang. Myrvang konkluderer med at klager ikke er påført PTSD eller andre psykiske belastningsskader som følge av FN-tjenesten, men at klager oppfyller kriteriene for diagnosen tilbakevendende depressiv lidelse, aktuell episode alvorlig (F33.3). Sekundært vurderes han å oppfylle kriteriene for psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser som skyldes bruk av alkohol, skadelig bruk (F10.2). Myrvang konkluderer imidlertid med at det ikke er årsakssammenheng mellom klagers psykiske plager og hans tjenesteopphold i utlandet.

Depresjon er i seg selv ikke er en psykisk belastningsskade. Forutsetning for kompensasjon etter kompensasjonsforskriften, krever at det sannsynliggjøres at depresjonen er en følge av en psykisk belastningsskade. Ut fra den sakkyndiges vurdering er det ikke grunnlag for å konkludere med at klager er påført en psykisk *belastningslidelse*. Det er ei heller holdepunkter for dette i sakens øvrige dokumentasjon.

Nemnda finner heller ikke holdepunkter for at klagers depressive lidelse skyldes tjenesten. Det fremstår som sannsynlig at det er andre hendelser i klagers liv som har betinget hans psykiske plager. Det er dokumentert at klagers familiebakgrunn er preget av en dårlig relasjon til faren, samt mobbing og mistriksel på framhaldskolen. Det er også dokumentert en overhyppighet av psykiske lidelser i klagers familie, hvoretter flere i klagers nære familie har hatt psykiske plager, herunder depresjoner og bipolare lidelser. Klagers liv har vært preget av en flakkende arbeidssituasjon hvor han i lengre perioder har arbeidet som avløser. Sykdomstilfellene i 2001 og 2013 anses for å ha vært utløst av andre livshendelser enn traumer fra FN-tjenesten. Det vises til at klager i 2001 hadde relasjonsproblemer til en han var forelsket i, samtidig som han opplevde press for fortsatt drift av familiegården. Hans plager i 2013 skjedde i nær tilknytning til hans søskenbarns plutselige dødsfall.

De mange hendelser i klagers liv sammenholdt fremstår som langt mer sannsynlige årsaker til klagers depressive lidelse. Det fremstår på denne bakgrunn som sannsynlig at klager uansett ville ha utviklet psykiske plager også om FN-tjenesten tenkes bort. Nemnda tiltrer for øvrig SPKs vurderinger og konklusjon i vedtaket datert 5. juli 2017.

Advokat Tuflått viser i klagen til at psykiatrisk sykepleier [redacted], som har fulgt klager i 20 år, mener at klagers *«tilstand er blitt forverret etter oppholdet i [redacted]»*. Til dette bemerker nemnda at [redacted] sitat er omformulert og trukket lenger enn det nemnda mener det er grunnlag for. Fra spesialisterklæringen side 6 gjengis følgende:

«Psykiatrisk sykepleier [redacted], som har fulgt [klager] i over 20 år, bekrefter også at hun ikke har registrert PTSD-symptomer hos han i den tiden hun har kjent han. Hun har tenkt at hans tilstand kan ha blitt forverret av opplevelsene hans i [redacted], men bekrefter også at han nok har hatt de samme depressive tendenser forut for tjeneste. Og videre at han kommer fra en familie som er svært belastet med psykiske lidelser».

Nemnda mener at det på denne bakgrunn ikke er samsvar mellom det spesialisterklæringen gjengir som [redacted] uttalelse og det klagers advokat viser til. [redacted] uttalelse gir ikke holdepunkter for å si at klager har en psykisk belastningslidelse.

Nemnda bemerker for øvrig at krav om kompensasjon ble fremsatt 5. januar 2016. Utgangspunktet for foreldelse er 3 år fra forskriftens ikrafttredelse 1. januar 2010. Det vil si at kravet som utgangspunkt vil være foreldet pr 1. januar 2013. Med bakgrunn i at kravet uansett ikke er sannsynliggjort, tar nemnda utover dette ikke stilling til om kravet er foreldet.

Klagen tas med dette ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på kr. 20 521,00 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 8,25 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om

klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. Statens pensjonskasses vedtak stadfestes.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr. 20 521,00 inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 3. juni 2019

Anne Stine Eger Mollestad
Leder for klagenemnda